

ЛЕКЦІЯ

ЦИВІЛІЗАЦІЙНІ
ВИМІРИ
ГЛОБАЛЬНИХ
ЕКОНОМІЧНИХ
ПРОЦЕСІВ

ПЛАН

1. Поняття регіоналізації в світовому вимірі.
Рівні регіоналізації.
2. Просторова організація галузей економіки в світі. Трьохполюсність світу. «Гіганти регіонального розвитку».
3. Міжнародне співробітництво та міжнародна інтеграція.

ЩО РОЗУМІЄМО ПІД «РЕГІОНАЛІЗАЦІЄЮ»?

○ Походження від «регіон», який характеризується:

- Близькістю розташування країн одна до одної
- Спільність природніх, історичних, економічних, політичних та культурних умов

РЕГІОНАЛІЗАЦІЯ -

утворення економічних інтеграційних угруповань, що розташовані на певній території, з метою підвищення ефективності економіки шляхом:

- уніфікації законодавства
- ліквідації адміністративних обмежень на переміщення товарів, капіталів та робочої сили
- повного використання факторів виробництва

РІВНІ РЕГІОНАЛІЗАЦІЇ (ЗА НОВИЦЬКИМ)

- макрорегіональний - інтеграція держав, що об'єднані у великі регіони:

Західна Європа:

Німеччина

Австрія

Швейцарія

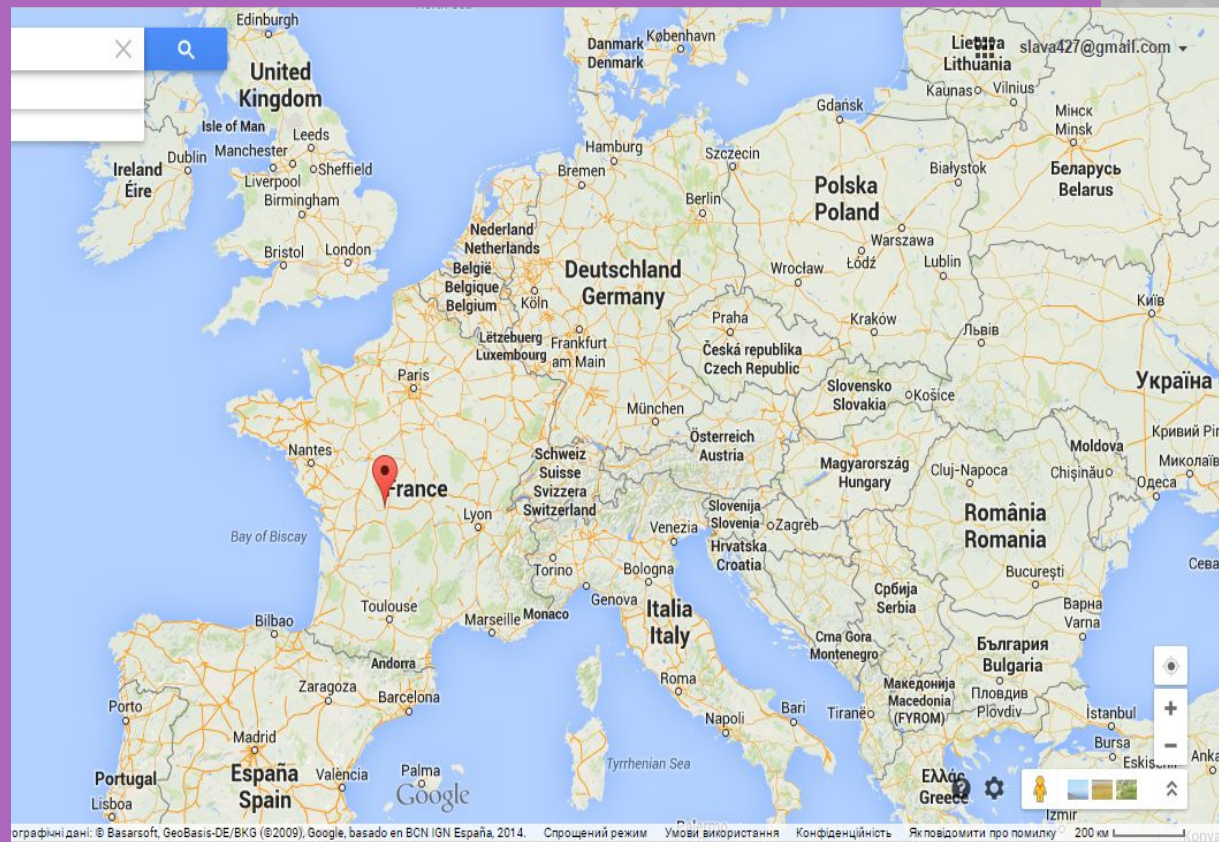
Ліхтенштейн

Люксембург

Нідерланди

Бельгія

Франція

КРАЇНИ ПІВНІЧНОЇ ЄВРОПИ:

Фінляндія

Швеція

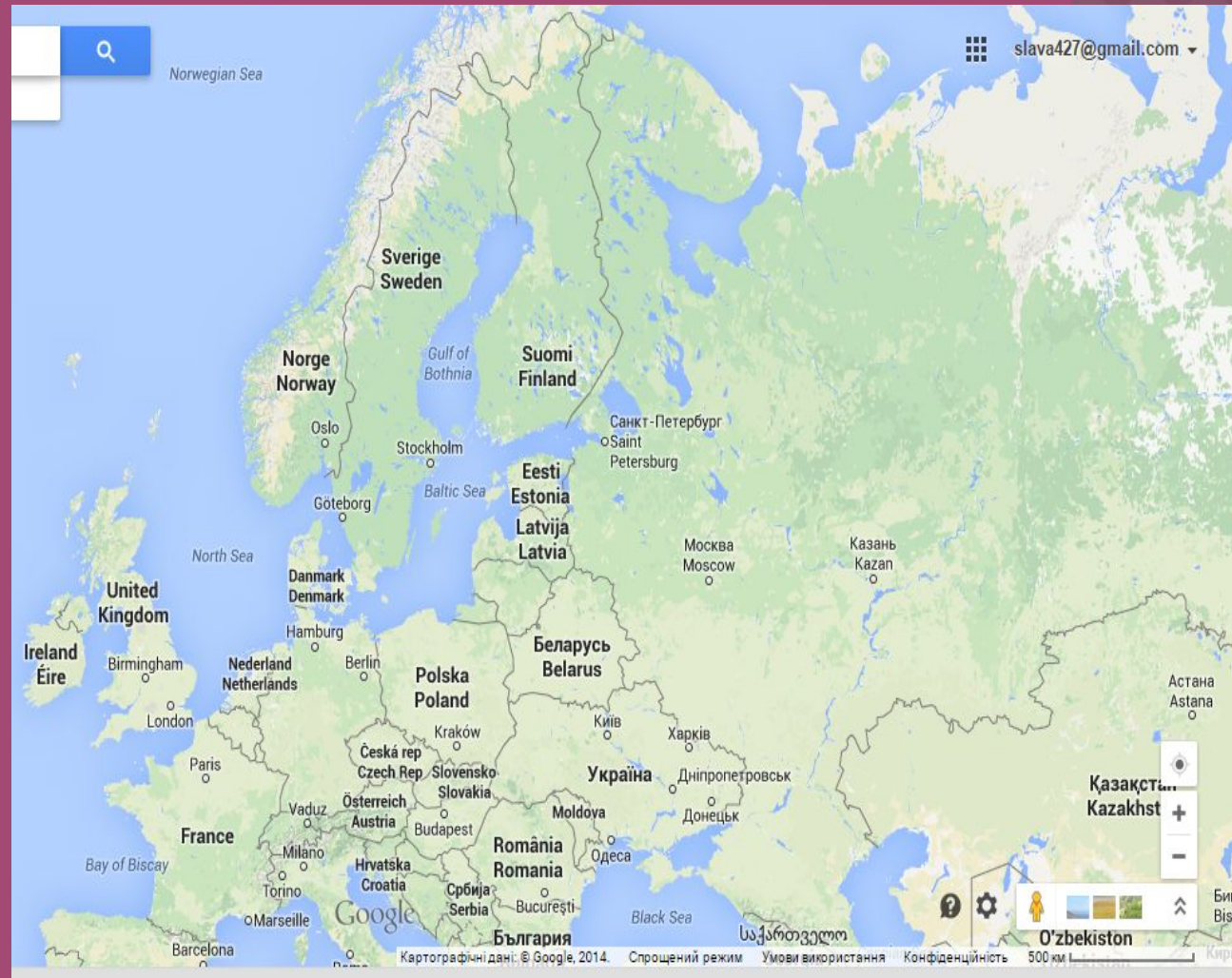
Норвегія

Данія

Великобританія

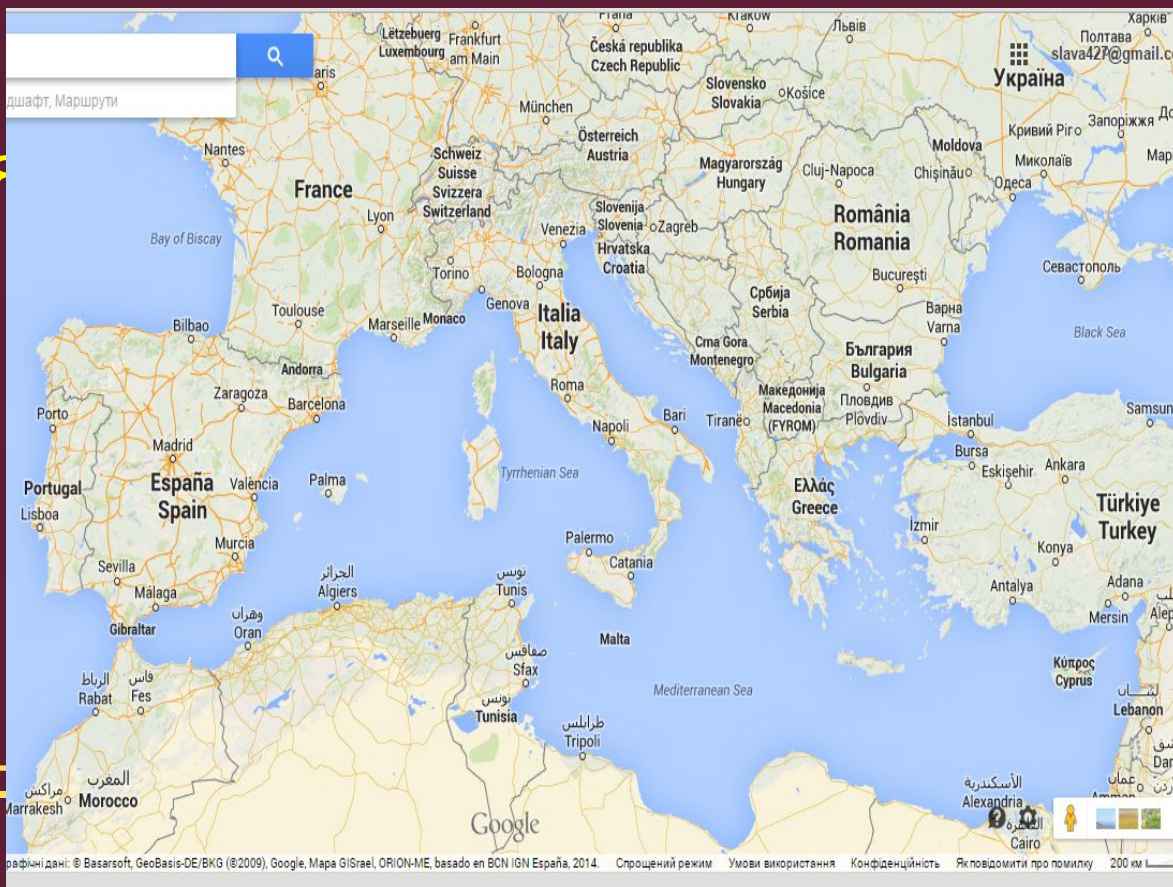
Ірландія

Ісландія

КРАЇНИ ПІВДЕННОЇ ЄВРОПИ

- :
- Іспанія
- Португалія
- Андора
- Італія
- Мальта
- Греція
- Ватикан
- Сан-Марин
- Монако

МЕЗОРЕГІОНАЛЬНИЙ

- ◎ **мезорегіональний** - інтеграція прикордонних адміністративно-територіальних утворень держав, що носить наддержавний характер, проявляється в прагненні інтеграції окремих територій, що входять до складу різних держав.

Дві тенденції сучасного світового розвитку

Глобалізація

Аргументи

- ❑ ціла низка проблем може бути розв`язана тільки на глобальному рівні;
- ❑ регіональні ресурси часто не спроможні задовольнити потреби регіону;
- ❑ міжрегіональні зв`язки є необхідними для повноцінного розвитку регіонів;
- ❑ в цілісному світі тільки глобальні організації можуть забезпечити мир;
- ❑ санкції проти агресії є ефективнішими на глобальному рівні;
- ❑ тільки глобальні організації здатні контролювати дії великих держав;
- ❑ регіональні організації можуть сприяти загостренню суперництва між регіонами і у світі в цілому.

Регіоналізація

Аргументи

- ❑ спільність інтересів, традицій, культури, релігій;
- ❑ економічне, соціальне і політичне співробітництво легше досягається на регіональному рівні;
- ❑ політичні, економічні та інші суперечності простіше врегульовуються на регіональному рівні;
- ❑ регіональний інтерес є ефективнішим в протидії конфліктам і загроза миру;
- ❑ регіональні організації є більш ефективними у врегулюванні криз, ніж глобальні організації.

НАПРИКЛАД:

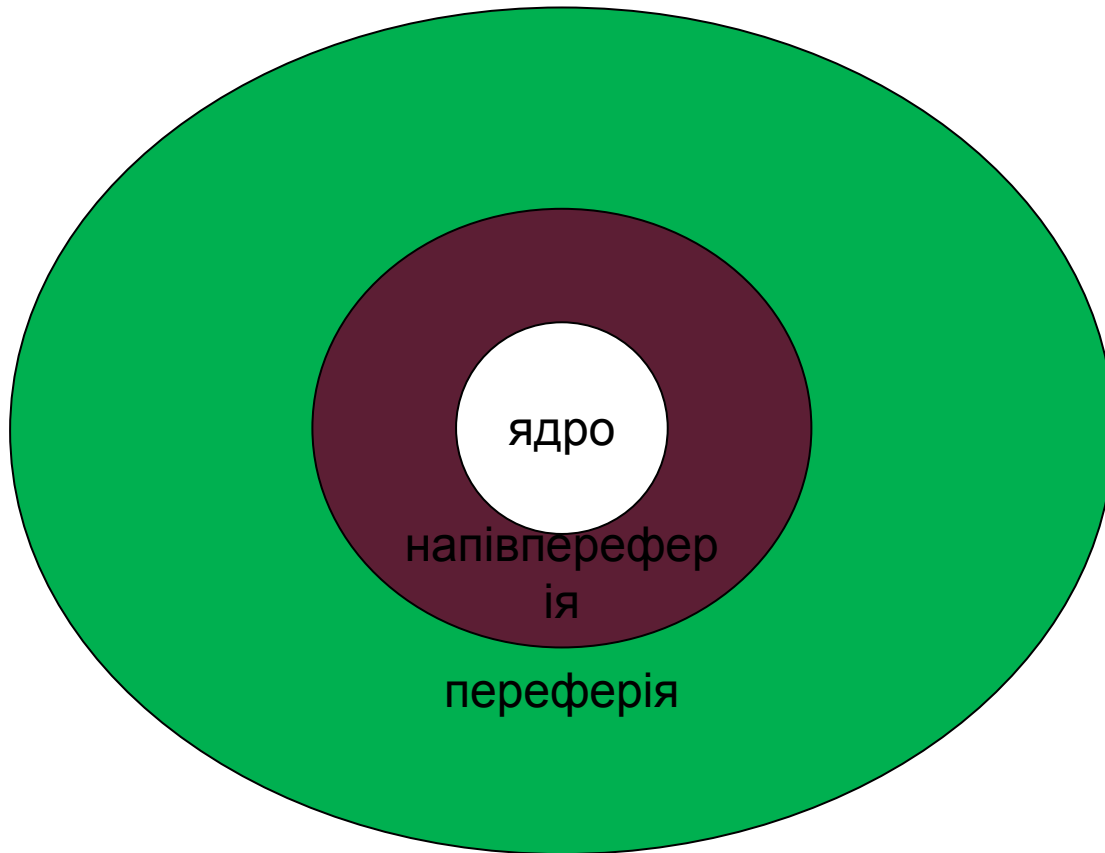
утворення Європейського Союзу,
Азіатсько-Тихоокеанський регіон (АТР),
до якого входять понад 40 країн.
Тут складається новий центр світової
економіки та політики.

- мікрорегіональний - інтеграція шляхом створення спеціальних економічних зон.

2.ПРОСТОРОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ В СВІТІ. ТРЬОХПОЛЮСНІСТЬ СВІТУ.

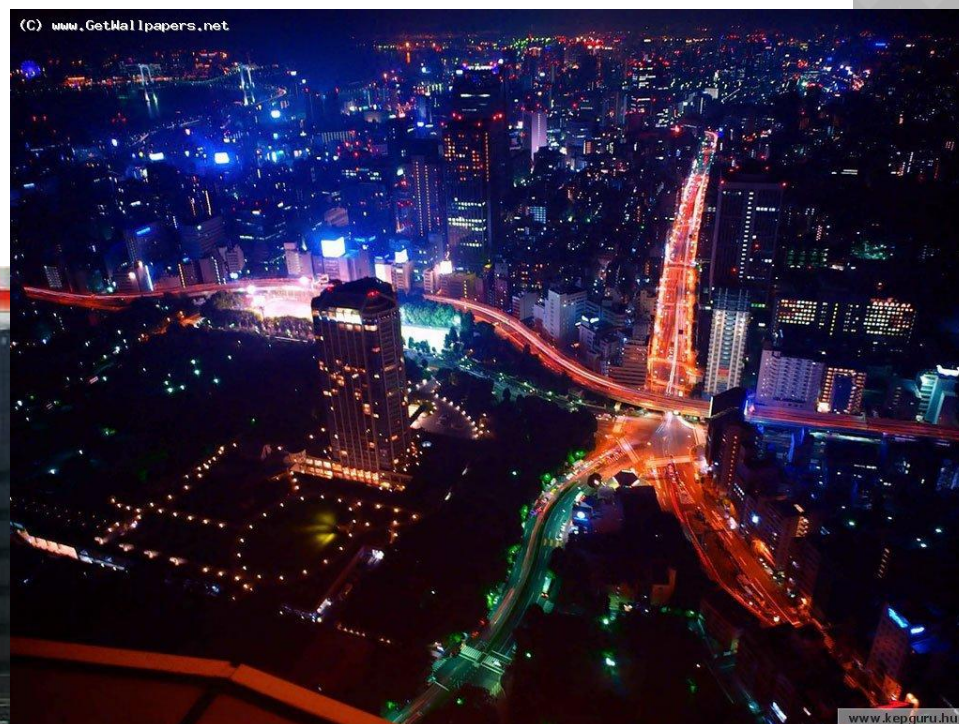
2.ПРОСТОРОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ В СВІТІ. ТРЬОХПОЛЮСНІСТЬ СВІТУ.

ЯДРО

Розвинуті країни

- Японія

- США

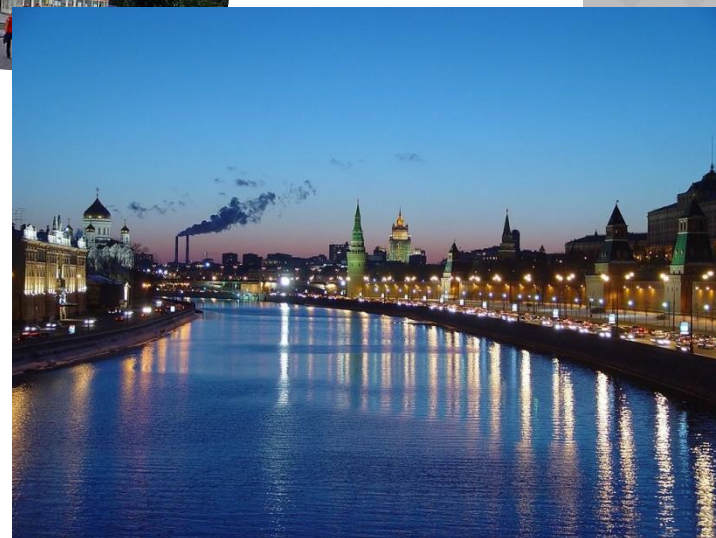
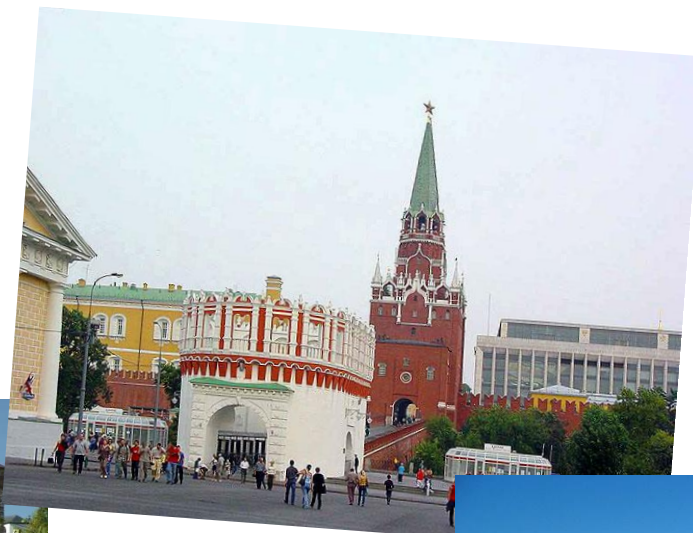
- Західна Європа

НАПІВПЕРЕФЕРІЯ

- Росія

- Китай

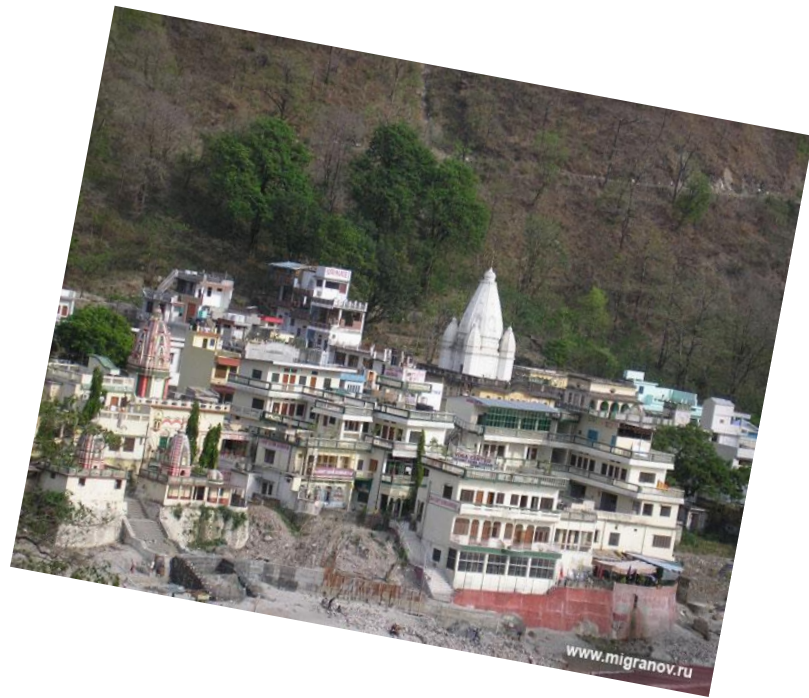
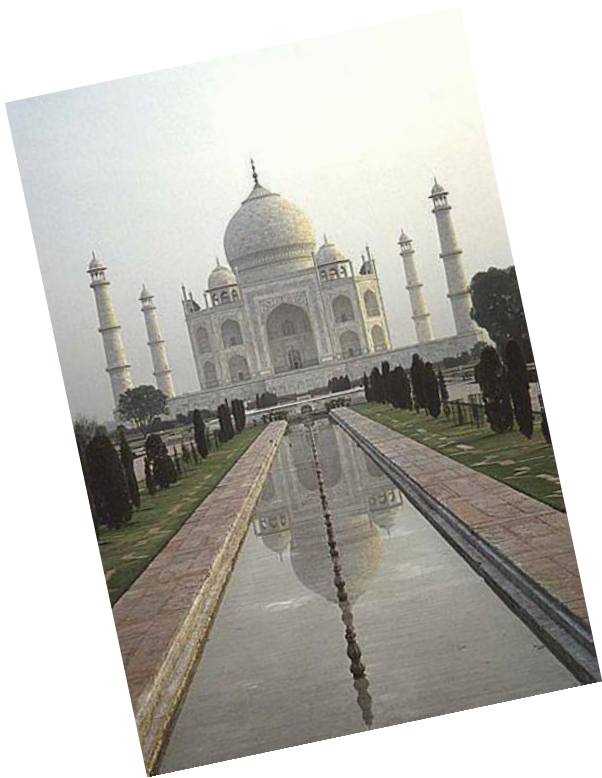

- Восточная Европа

ПЕРЕФЕРИЯ

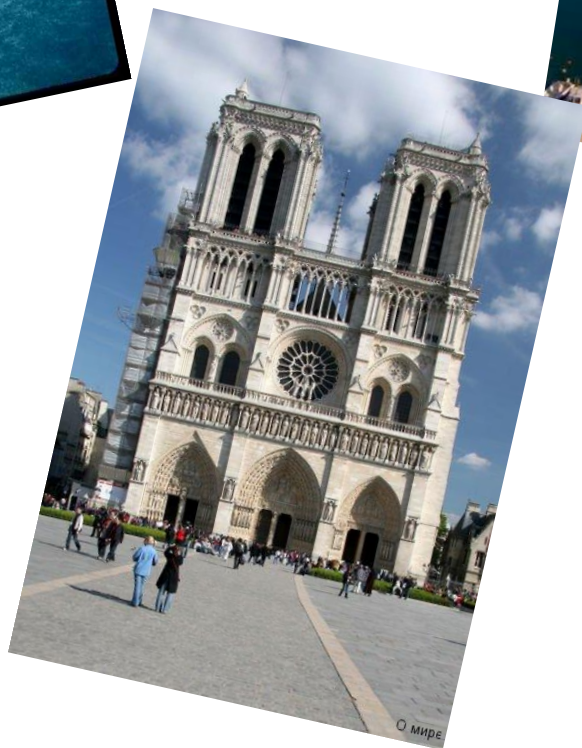
- Индия

- Африка

- Океанія

© мире

www.pentatonica.ru

- Латинська Америка

3. Міжнародне співробітництво та міжнародна інтеграція.

Формування та розвиток системи міжнародних організацій

Етап	Тривалість періоду	Характер змін системи
I етап	Середина XIX ст. – середина 40-х років XX ст.	Становлення системи міжнародних організацій
II етап	Середина 40-х років – кінець 50-х років XX ст.	Формування системи органів ООН
III етап	Кінець 50-х років – кінець 80-х років	Розвиток міжнародних регіональних організацій
IV етап	З початку 90-х років до нашого часу	Трансформація характеру діяльності міжнародних організацій, створення інтеграційних об'єднань

Типи міжнародних організацій (за характером членства)

Міжнародні міжурядові організації

- ООН
- Європейський Союз
- Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН)
- Організація Північноатлантичного Договору (НАТО)
- Ліга арабських держав (ЛАД)
- Організація африканської єдності
- Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК)
- Співдружність Незалежних Держав (СНД)
- Організація Договору про колективну безпеку та інші

Міжнародні неурядові організації

- Всесвітня Рада Церков
- Міжнародний комітет Червоного Хреста
- Міжнародна асоціація політичних наук
- Лікарі без кордонів
- Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол, спец. Статус)
- Міжнародний олімпійський комітет
- Міжнародна амністія

Міжнародні міжурядові організації

Міжнародні міжурядові організації - це об'єднання держав, що утворюються на основі багатосторонніх міжурядових угод у відповідності до міжнародного права для здійснення певних (економічних, політичних, культурних тощо) цілей.

В функціональному значенні міжнародні організації виступають як:

- Структури глобальної і регіональної безпеки;
- Інструмент гарантії національної безпеки своїх членів;
- Механізм формування і поглиблення інтеграційних процесів;
- Суб'єкти міжнародного права;
- Форуми для обговорення і прийняття рішень з питань, що представляють спільний інтерес;
- Основні носії двоєдиного процесу сучасних міжнародних відносин - глобалізації і регіоналізації;

Міжнародні міжурядові організації утворюються і функціонують у відповідності до статей 52, 53 і 54 Статуту ООН.

Повноваження ради безпеки ООН

- Визначення існування і рівня загрози миру та заходів щодо попередження агресії
- Прийняття рішення про використання збройної сили для припинення та ліквідації наслідків агресії
- Подання рекомендацій щодо прийняття нових членів ООН
- Подання рекомендацій Генеральній Асамблеї ООН щодо обрання Генерального Секретаря ООН
- Обрання разом з Генеральною Асамблеєю суддів міжнародного суду;
- Подання щорічних і спеціальних доповідей Генеральній Асамблеї ООН

Постійні члени: США, Франція, Велика Британія, Російська Федерація, Китай

Непостійні члени: один від Східної Європи, два від Західної Європи, п'ять від Азії і Африки, два від Латинської Америки

Регіональні Комісії ООН

Поширюють інформацію, проводять відповідні дослідження, готують огляди, допомагають у плануванні економічного розвитку, організують семінари, симпозіуми та конференції.

Мета регіональних Комісій ООН:

- забезпечення координації у сфері економічного та соціального розвитку в регіоні;
- допомога піднесенню рівня економічного добробуту;
- зміцнення економічного співробітництва між країнами регіону та їх зв'язків з країнами інших регіонів.

Регіональні Комісії ООН

- *Економічна Комісія для Європи*
- *Економічна Соціальна Комісія для Азії та Тихого океану*
- *Економічна Комісія для Латинської Америки та Карибського басейну*
- *Економічна Комісія для Африки*
- *Економічна і Соціальна Комісія для Західної Азії*

Регіональні Комісії є допоміжними органами Економічної та Соціальної Ради ООН, перед якою вони звітують

Цільові ММО - ОАД,
Організація Африканської
Єдності, Рада Європи,
Асоціація країн Південно-
Східної Азії, СНД та інші

Воєнні альянси - ЗЄС,
НАТО, Організація
договору про Безпеку
Австралії, Нової Зеландії і
США, Договір про
колективну безпеку країн

**Класифікація
регіональних
міжнародних
міжурядових
організацій**

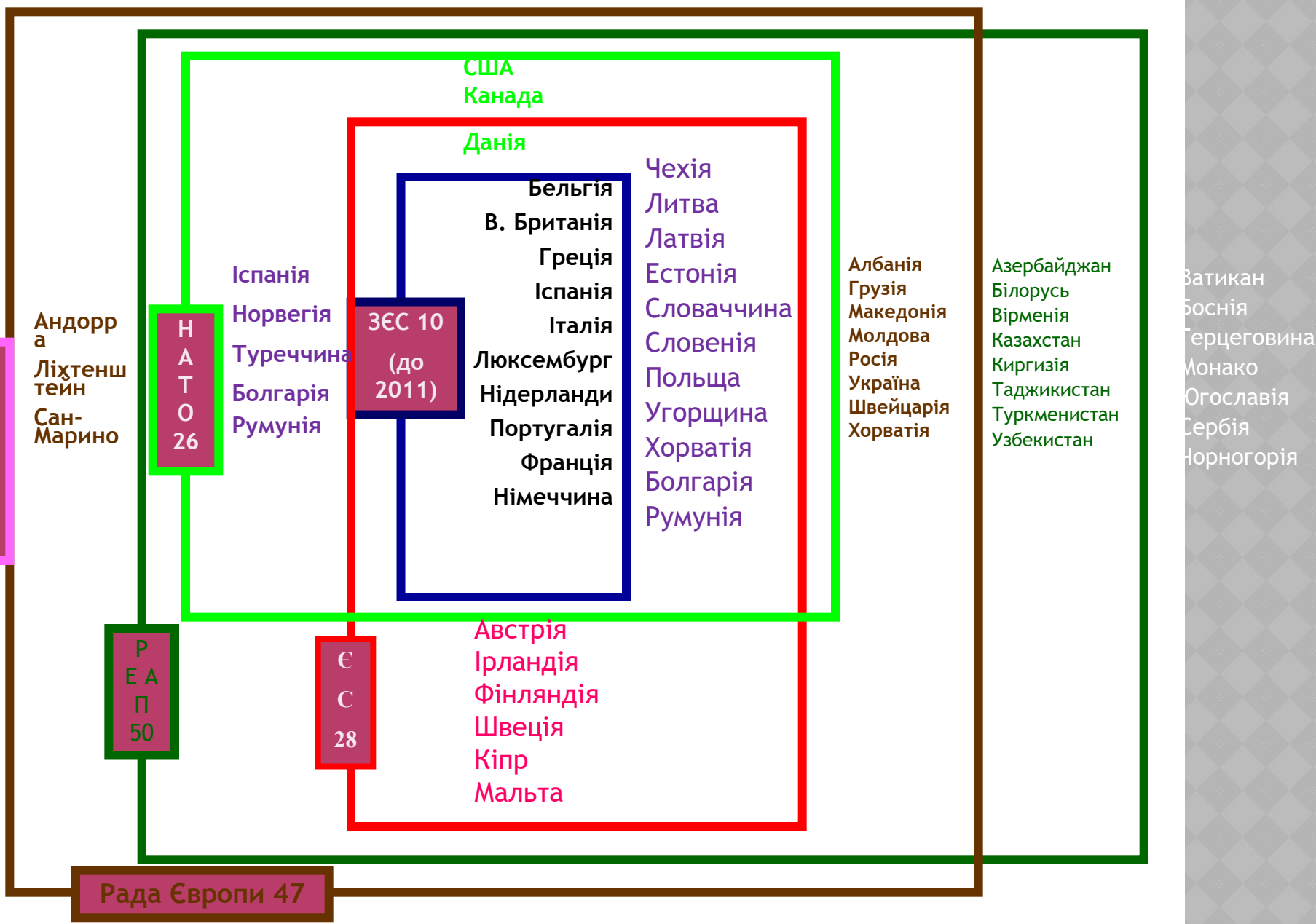
~~СНД~~

Функціональні ММО -
Європейський Союз,
Європейська асоціація
вільної торгівлі, ОПЕК,
Європейське
співтовариство з атомної
енергії

Регіональні Комісії ООН -
Економічна Комісія для
Європи, Економічна і
Соціальна Комісія для Азії
та Тихого океану,
Економічна комісія для
Латинської Америки і
Карибського басейну,
Економічна комісія для
Африки, Соціальна комісія
для Західної Азії

Міжнародні організації Європи (оновлено 02.10.2016)

О
Б
С
Є
57

Рада євроатлантичного партнерства (РЄАП)

Європейський Союз – історія, підвалини, договори та угоди

1951	1957	1965	1986	1992	1997	2001	2007
		Європейські спільноти		Європейський Союз			
		Європейська спільнота з вугілля та сталі					
	Європейська економічна спільнота (ЄЕС)			Європейська Спільнота			
				Правосуддя та внутрішні справи Європейського Союзу			
			Європейська політична співпраця	Спільна зовнішня політика та політика питань безпеки			
		Європейська спільнота з атомної енергії (Євратом)					
Париж	Рим	Брюссель	Люксембург/Гаага	Маастрихт	Амстердам	Ніцца	Лісабон

1951	1957	1965	1986	1992	1997	2001	2007
		Європейські спільноти		Європейський Союз			
		Європейська спільнота з вугілля та сталі					
	Європейська економічна спільнота (ЄЕС)			Європейська Спільнота			
				Правосуддя та внутрішні справи Європейського Союзу			
			Європейська політична співпраця	Спільна зовнішня політика та політика питань безпеки			
		Європейська спільнота з атомної енергії (Євратом)					
Париж	Рим	Брюссель	Люксембург/Гаага	Маастрихт	Амстердам	Ніцца	Лісабон

Рада Європи

5 травня 1949 р. у Лондоні представники Великої Британії, Франції, Данії, Норвегії, Ірландії, Швеції, Бельгії, Люксембургу та Голландії підписали Статут Європи. На початок XXI століття членами Ради Європи були 41 країна. Головні завдання Ради Європи - забезпечення реалізації прав людини, розвиток демократії і сприяння інтеграційним процесам.

На даний час в межах Ради Європи понад 140 юридично обов'язкових європейських договорів або конвенцій (це приблизно еквівалент 25 тисячам двосторонніх договорів). Найбільш суттєвими є:

- Європейська конвенція з прав людини;
- Європейська культурна конвенція з прав людини;
- Європейська соціальна Хартія;
- Європейська конвенція із запобігання тортур і тілесних ушкоджень та жорсткого поводження і приниження людської гідності.

Вищими органами Ради Європи є Парламентська асамблея Ради Європи, Європейський Суд та Європейська комісія з прав людини, завдяки яким вона володіє юридично-контрольним механізмом.

Організація з Безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) (правонаступниця НБСЄ)

Етапи становлення і розвитку

- Нарада у Гельсінкі на рівні МЗС і визначення порядку денного 3-7 липня 1973р.;
- Робота в Женеві і підготовка Генерального Заключного Акту - 18 вересня 1973 - 21 липня 1974 р.;
- Нарада в Гельсінкі 30 липня - 1 серпня 1975 р. на рівні голів держав і урядів 33 держав Європи та США і Канади

Основні напрями діяльності

- Забезпечення реалізації 10-ти принципів міжнародних відносин;
- Зміцнення довіри і доповнення розрядки політичної воєнною розрядкою;
- Поглиблення співробітництва у сфері економіки, науки, техніки і захисту довкілля;
- Безпека і співробітництво в Середньоморському регіоні;
- Поглиблення співробітництва в гуманітарній та інших сферах.

Особливості міжнародних інтеграційних процесів

Зростання кількості країн, що залучаються до інтеграційних процесів (особливо серед промислово - розвинутих країн)

Збільшення чисельності інтеграційних об'єднань в світі (більше ніж 200)

Феномен трансрегіоналізації співробітництва (міжрегіональна інтеграція)

Посилення тенденції до паралельної кількарівневої інтеграції держав (участь в декількох інтеграційних процесах)

Прискорена динаміка інтеграційних процесів наприкінці ХХ і початку ХХІ ст., різноманітність форм інтеграції

Тенденція до створення інтеграційних об'єднань зі створенням наднаціональних органів

Типізація інтеграційних процесів

Критерії типізації	Типи інтеграції
Механізм інтеграції	1) функціональний тип 2) культурно-історичний тип
Об'єкт інтеграції	1) інтеграційні процеси в межах одного об'єкту (в рамках однієї держави) 2) міжнародна інтеграція (між елементами міжнародних відносин)
Географічне охоплення	1) глобальна 2) регіональна 3) трансрегіональна 4) субрегіональна
Суб'єкт інтеграції	1) міждержавна 2) між міжнародними організаціями 3) об'єднана
Сфера об'єднання зусиль	1) політична 2) військово-політична 3) фінансово-економічна 4) соціокультурна
Характер набуття членства в об'єднанні	1) відкриті 2) з обмеженим доступом
Метод здійснення інтеграції	1) шляхом інституалізації (інституалізація "згоди") 2) шляхом узгодження функцій (ліберальні засади)